

TULEMUS ■ Tänavune koolilõpetajate lend on eelmise aasta lennust nõrgem, kuna see on esimene aastakäik, kes saadeti kuueaastaselt kooli.

Ühest punktist piisab

TIINA JÕGEDA

Matemaatika riigieksami komisjoni esinaine **Helgi Uudelepp** ameti võiks ära arvata ka võõras tänavalt: rätsepakostüümis range häälega daam vastab täpselt ettekujutusele klassikalisest matemaatikaõpetajast.

Seetõttu kõlab tema kitsaste huultega pedagoogisuust eriti ootamatult avaldus, et omal ajal keskkooli lõpetades tõi tallegi küpsuskirjandi-eelsel ööl klasivend jalgrattaga teemad koju kätte.

“Aga ma ei spikerdanud, ma lihtsalt sain öö jooksul teemad läbi mõelda,” ütleb Helgi Uudelepp.

Sel aastal geomeetrilises progressioonis kasvanud kära eksamiülesannete lekitamisest Riigieksami keskuse pedagooge ei ülata. See näitab, et tegelik elu on ka kooli seinte vahele jõudnud. Uudised Eesti majandusest kinnitavad, et edu tagabki vaid siseinfo valdamine.

Helgi Uudelepp: “Tekkinud olukorda ei peaks vaatama niimoodi, et toimus üks leke ja nüüd ajame süüdlase jälgi. Peame vaatama, mis Eesti koolielus teravikuna toimub.”

Leke, mis levis vast paarikümne Tallinna kooliõpilase hulgas, on vaid jäämäe veepealne osa. Riigieksami keskuse arhiivis hoitavad tuhanded eksamitööd jutustavad must-valgel palju mitmekesisemast võltsingute süsteemist. “Petmist on koolis väga palju,” ohkab õpetaja Uudelepp.

Õpetajad, kes on teistes riikides praktiseerinud, ütlevad, et mitte kusagil ei spikerdata nii palju kui Eesti koolides.

Võltsingud ei puuduta ainult matemaatikaeksamit, vaid kõiki lõpueksameid.

Ühe Lõuna-Eesti kooli 14 abiturienti 13 on maha kirjutanud.

Ühes Ida-Virumaa koolis oli õpetaja “suureks abiks”.

Ajaloo riigieksami töödest läks tühistamisele 30 tööd.

Bioloogia riigieksami töödest läks tühistamisele 100 tööd.

On kool, kus eksamivõltsingu tõttu võib kool lõpetamata jääda tervel abituriumil. Kõik sõltub Riigieksami komisjonist, kui suure kella külge avastatud pettused pannakse.

Ülesannete kontrollimine

Kooliaulat meenutavas ruumis Riigieksamite keskuses Sakala tänaval istuvad rühmiti matemaatikaõpetajatest kontrollijad nagu mälumängu võistkonnad. Iga rühm kontrollib ühte ülesannet. Seega käib eksamitöö läbi vähemalt kaheksa õpetaja käest.

Pärast seda vaatab kõik tööd ükshaaval üle pr Uudelepp. Veel kord loeb tööd läbi arvutisse sisestaja.

Nagu saalitäis Muldereid ja Scullysid puurivad nad iga märki lahenduslehtedel. Leidusid on mitmeid.

Kahes ühe kooli töös leiti lahendusest seletamatu konks. “Uue matemaatilise sümboli leiutamine tähendab, et mahakirjutajad pole aru saanud, mida nad üldse maha kirjutavad,” ütleb õpetaja Uudelepp.

Mõlemad konksuga tööd said null punkti.

On klassitäis töid, kus lahenduskaigud ühtemoodi ja veatult kirjas. Õpetaja Uudelepp: “See lahendus on liiga ilus ja veatu õpilase jaoks. Eksamiruumis on lahendus tahvlile kirjutatud või seda paberil mööda laudu edasi saadetud.”

Arhiivis on ka väike kollasel lehel mööda laudu liikunud “telegramm”: “lahendused on WC-s, keskmises kabiinis poti taga”.

Nõutakse mõtlemisvõimet

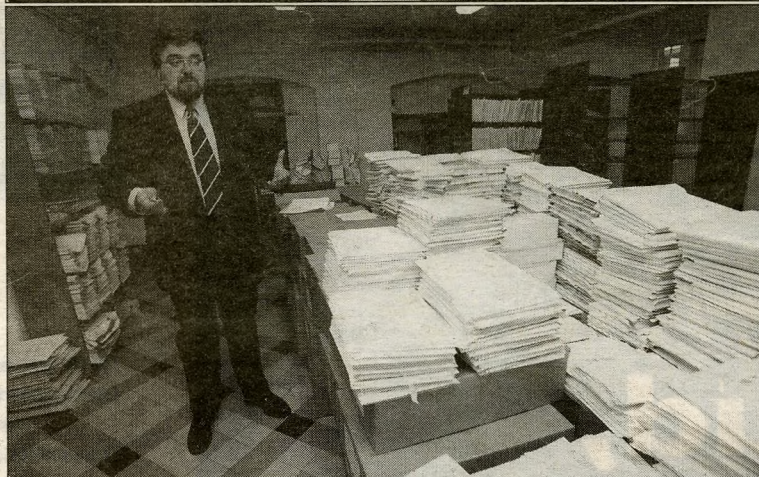
Mõned koolijuhid on avaldanud arvamust, et selle aasta ülesanded olid kaelamurdvalt rasked. Matemaatikaõpetajate tsunft ei ja-ga seda seisukohta sugugi. Ka Riigieksami keskuse ajaloolase haridusega direktor **Andres Adamson** ütleb, et ülesannete kergus üllatas teda.

Helgi Uudelepp: “Sel aastal oli ülesannete koostamise ideoloogia teistsugune kui varasematel aastatel. Me ei nõudnud keeruliste matemaatiliste valemite teadmist, sest neid saab raamatust vaadata. Selle aasta ülesannete lahendamine nõudis loogilist mõtlemist, oskust teadmisi rakendada.”

Ülesannete koostamine on omaette teadus. Selles osales suur ring inimesi.

Matemaatika riigieksami komisjoni esimees Helgi Uudelepp.

Riigieksami keskuse direktor Andres Adamson.

Helgi Uudelepp: “Me peame mõtlema, milliseid inimesi Eesti ühiskond tulevikus vajab. Inimene peab olema võimeline iseseisvalt probleeme lahendama. Näiteks, kui inimene ei tea, millise valemiga leitakse aritmeetiline jada, ja selle asemel muudkui liidab arve kokku, siis sai ta seda tüüpi ülesande lahendamise eest ikkagi maksimumarvu punkte, sest ta oli iseseisvalt õige lahenduseni jõudnud. Kui lahendaja on teinud ülesandes näpuvea, aga arutluskäik on loogiline, siis alandasime punktisummat väga vähe.”

Helgi Uudelepp toob näite, millega ta on pidanud ilmselt Gustav Adolphi Gümnaasiumis tahvli ees seistes korduvalt matemaatika kaitseks välja astuma. Kirjanduse põhjal on teada, et suur vene poeet Puškin oli matemaatikas null. Venemaal on selliseid puškineid võibolla paar-

kolm, aga Eestimaal tahetakse selliseid puškineid koolist ellu saata kümnete kaupa.”

Ausus eelkõige

Kurikuulsat leket on Riigieksami keskus nädal aega analüüsinud ja jõudnud tõenäoliste tulemusteni. Kõige täpsemalt valdavad ülesannete liikumisskeemi pr Uudelepp ja hr Adamson.

Helgi Uudelepp: “Ülesannete väljatöötajate lõplik ring oli väga väike: mina ja kaks minu kolleegi, kelles olen absoluutselt kindel.”

Andres Adamson: “Turvakottidesse pakkisin eksamitööd mina isiklikult koos oma alluvaga ja siit ruumist ei läinud midagi vasakule.”

Kooli juhtkond saab kotid, avab need komisjoni juuresolekul, vaatab üle ja paneb kuni eksamihommikuni direktori kabinetti seifi.

Turvakottidesse läheb ka eraldi väike turvaklepsuga paberümbrik ülesannetega, mis on mõeldud kooli juhtkonnale. Just see on kõige tõenäolisem ahela katkemise koht.

Kui kõik eksamitööd on kontrollitud ja arvutisse kantud, siis asuvad matemaatikud tulemusi statistiliselt analüüsima. Helgi Uudelepp: “Võrdleme tulemusi aastahinnetega. Üksikuid kõrvalekaldeid võib ju olla, kuid kui erinevus on suur, on asi kahtlane.”

Kui tõsiselt noored üldse suhtuvad riigieksamitesse?

Enne eksameid anti teada, et ka üks punkt sajast annab võimaluse lõputunnistust saada. See võttis eksamipinget maha neil noortel, kes ei kavatse kõrgkoolis edasi õppida.

Andres Adamson: “Asi pole selles, et ühest punktist piisab. Probleem on selles, et sellised ühe-punkti-inimesed on kolm aastat gümnaasiumis käinud.”

Helgi Uudelepp: “Hea, et see lekkimine välja tuli. Nüüd ehk hakkavad ka riigijuhid mõtlema, et kui majanduses on viimastel aastatel toimunud suured muutused, siis hariduses pole uuen-